

Vereniging voor katholiek
en christelijk onderwijs

Hoe de school als gemeenschap ouders betreft

Als ouders betrokken zijn bij de schoolgang, leren hun kinderen beter. Maar misschien nog 'waardevoller' is het als ouders zó betrokken zijn dat ze zich opgenomen voelen in de gemeenschap die de school is. Verus, vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs, maakt zich sterk voor die vorm van betrokkenheid.

Er zijn redenen te over om werk te maken van betrokkenheid van school en ouders bij elkaar. In de eerste plaats profiteren leerlingen ervan; dankzij ouders die betrokken zijn bij het leren van hun kinderen en zo didactisch-educatieve partners van de school zijn, verbeteren leerprestaties en is de kans op uitval kleiner.

Ten tweede blijkt dat ouders die zich gezien voelen door de school en/of een rol van betekenis kunnen spelen op grond van hun persoonlijke vaardigheden of talenten, vaker tevreden zijn. Ten derde bevordert een goede relatie tussen school en ouders de arbeidsvreugde van de mensen die er werken. De communicatieproblemen met ouders die leraren de nodige stress bezorgen, komen minder voor wanneer beiden meer bij elkaar betrokken zijn.

En tot slot krijgt de school er 'waardevolle hoofden en handen bij' die op vele manieren kunnen ondersteunen, verlichten en toevoegen.

Werelden te winnen

Het is dan ook begrijpelijk dat ouderbetrokkenheid al geruime tijd in de belangstelling staat. Het ministerie van OCW bracht in december 2014 voor de derde keer in vijf jaar een rapport uit met bevindingen over ouderbetrokkenheid in po, vo en mbo. De conclusie van de onderzoekers is dat er wel degelijk aandacht voor het thema is maar dat er ook nog altijd werelden te winnen zijn, vooral in het vo en mbo.

Het po loopt wat dit onderwerp betreft voorop, maar dat kan dan ook profiteren van een aantal voordelen, zoals de leeftijd van de kinderen – waardoor hun ouders automatisch zichtbaar en aanwezig zijn –, de fysieke nabijheid van de school en de kleinschaligheid en laagdrempeligheid die deze onderwijssector kenmerken.

Vijf partnerschappen

De Stichting Actief Ouderschap onderscheidt vijf partnerschappen van ouders en school: informeel, formeel, pedagogisch, didactisch en maatschappelijk.

Formeel partnerschap, waarbij ouders in de ouderraad, de (G)MR of raad van toezicht zitting hebben, is al lange tijd helder ingekaderd en wettelijk vastgelegd. Pedagogisch partnerschap heeft betrekking op opvoedingsvragen; die kunnen praktisch van aard zijn, maar hangen altijd samen met waarden en identiteit/levensovertuiging. Bij het didactisch partnerschap gaat om de ondersteuning van de leerprocessen van kinderen.

Interessant zijn ook de informele en maatschappelijke vormen van partnerschap. Deze vormen ontstaan vaak spontaan (een ouder biedt ter plekke benodigde diensten aan), zijn tijdelijk van aard (de ouder legt zich vast voor kortere, vastomlijnde activiteiten) en meer geïndividualiseerd (de ouder wordt graag gevraagd op grond van zijn/haar persoonlijke kwaliteiten).

Waardengedreven gemeenschappen

Scholen kunnen beschouwd worden als 'learning communities' waarin mensen, in al hun diversiteit qua leeftijd, sekse, sociale afkomst, levensbeschouwing, rol en functie, enige tijd bij elkaar zijn. In deze mini-maatschappij worden jongeren zo goed mogelijk voorbereid op een leven als volwassene in een zich razendsnel ontwikkelende wereld. Niemand weet precies wat de dag van morgen brengen zal, omdat voortdurende veranderingen het kenmerk zijn van de huidige tijd. Steeds weer zijn nieuwe kennis en vaardigheden nodig, en scholen spelen hier actief op in.

Maar scholen kunnen ook beschouwd worden als unieke waardengedreven gemeenschappen waar lief en leed gedeeld wordt, waar de grote levensvragen voorbij komen, waar naar zin en betekenis wordt gezocht, en waar het individuele/unieke een plaats krijgt naast het gezamenlijke en gemeenschappelijke.

Nieuwe invulling van de 'C'

In recente gesprekken met schoolleiders en bestuurders bleek dat velen zich bezinnen op de waarden waarvoor zij willen staan en, in het bijzonder, op de (nieuwe) invulling van 'de C' van christelijke school. Zij doen dat ook omdat zij hun ouderpopulatie zien veranderen.

Dat de school nog steeds 'iets aan de C doet' vinden de meeste ouders belangrijk. Maar zij komen tevens met eigen ervaringen en persoonlijke inzichten en stellen zo de school voor nieuwe vragen. Dan blijkt ook dat veel ouders zich graag willen verbinden en inzetten voor hun 'school als gemeenschap', omdat zij die waardevol vinden.

De huidige tijd is er één waarin 'verbinden' centraal staat en waarin mensen weer eigenaarschap willen ervaren over dat wat hun ter harte gaat, in dit geval de school van hun kinderen. Bij dit eigenaarschap gaat het uitdrukkelijk niet om het eenzijdig opeisen van vermeende rechten, iets dat sommige ouders nog weleens verweten kan worden. Het gaat om daadwerkelijke betrokkenheid, zorg en inzet; niet alleen voor het eigen kind maar voor de school als geheel, voor de school als 'community'.

Voorbeelden

Interessant is de vraag welke vormen van ouderbetrokkenheid zich in de huidige tijd ontwikkelen. Er zijn heel wat creatieve voorbeelden te noemen, passend bij wat nodig is voor school en ouders samen. Zoals de Kanjertraining die een school ook aan ouders aanbiedt, waardoor grote onderlinge verbondenheid tussen ouders ontstaat en zij hun inzichten ook in de opvoeding thuis kunnen toepassen. Of de gesprekstrainingen 'door ouders voor ouders' in een school voor voortgezet onderwijs, die ertoe leiden dat ouders zich gewaardeerd voelen en zich positief gaan opstellen, waardoor het schoolklimaat verbetert.

De school waar ouders hielpen schilderen, waardoor een groep ontstond die nu regelmatig met de directeur meedenkt over vele inhoudelijke vragen. De scholen waar ouders gastlessen verzorgen of bijzondere excursies regelen via hun eigen netwerken. Twee (afdelingen van) scholen die tot stand kwamen doordat ouders zich daar optimaal voor inspanden en nog steeds een deel van het werk helpen uitvoeren.

Mooi voorbeeld is ook de Oudercompany, opgericht door een directeur die haar basisschool beschouwt als een onderdeel van de wijk en daarmee sterk verbonden wil zijn. Ouders zorgen voor kinderen of voor andere ouders in moeilijke omstandigheden. De leerlingen bezoeken eenzame ouderen, zingen en eten met hen, en de ouderen op hun beurt vertellen verhalen op school.

Visie, enthousiasme en werkplezier

Deze vormen van ouderbetrokkenheid komen tot stand dankzij een schoolleiding die een duidelijke visie heeft en die het geheel goed weet te regisseren, met maximale ruimte voor vernieuwende initiatieven en ideeën.

Het enthousiasme van de schoolleiding kan ook de teamleden meevoeren die het soms, om begrijpelijke redenen, moeilijk hebben met ouders. Het is belangrijk hun ervaringen te horen en te delen. Werken aan een goede relatie tussen ouders en school kan uiteindelijk meer werkplezier opleveren.

Verus richt zich expliciet op het thema Ouderbetrokkenheid via activiteiten voor scholen en ouders die informatie, inspiratie en ondersteuning bieden. Een warme relatie tussen school en ouders leert kinderen de waarde zien van 'de school als gemeenschap' en toont hun tevens dat je die gemeenschap zelf kunt creëren. En daarmee is de cirkel rond, want om de kinderen is het allemaal begonnen.

Monica Neomagus

adviseur ouderbetrokkenheid